תרומה לקטן בבית הגרנות היינו כשאינו יודע לישא את כפיו והא דתנן בפרק הקורא את המגילה עומד (מגילה דף כד. ושם) דקטן אינו נושא את כפיו היינו בפני עצמו אבל עם הגדולים נושא כדאשכחן גבי שיר של מקדש פרק אין נערכין (ערכין דף יג:) דתנן בין רגלי [הלויים] היו עומדים ולעירי הלויים היו נקראים והא דאמרינן בשילהי פרק קמא דחולין (ד׳ כד: ושם) נתמלא זקנו ראוי ליעשות שליח לבור ולירד לפני התיבה ולישא את כפיו עד שיתמלא זקנו [ג] איכא לאוקומה ביחידי שאין עמו אחר אי נמי לישא את כפיו בקביעות ובשעה שמרבים ברחמים כגון ביום הכפורים ובתעניו׳ ובמעמדות וכן צריך לחלק נמי משום לירד לפני התיבה דבהקורא את המגילה עומד (מגילה ד׳ כד.) תנן קטן קורא בתורה אבל לא פורס על שמע ולא יורד לפני התיבה ולא נושא את כפיו משמע הא גדול יורד לפני התיבה ואף על פי שלא נתמלא זקנו אלא על כרחך צריך לאוקומה ההיא דחולין כגון ליעשות שליח לבור קבוע ולירד לפני התיבה ביום הכפורים ובתעניות ובמעמדות:

והיודע לשחוט. לאמן ידיו לשחיטה אע״פ שאינו בקי בהלכות שחיטה מותר לאכול משחיטתו כדמפרש רב הונא והוא שגדול עומד על גביו כדי שיהא רואה שלא שהה ולא דרס כך פירש בקונטרס משמע דאם אין יודע לאמן ידיו לשחיטה אע״פ שרואהו גדול מתחילה ועד סוף שלא שהה ולא דרס אסור לאכול משחיטתו: **יכול** לאכול כזית צלי. יש שיכול לאכול כזית מבושל ואינו יכול לאכול כזית צלי ומשערין בצלי לפי שדינו של פסח צלי:

הדרן עלך לולב הגזול

לולב וערבה. והשמחה. לאכול בשר שלמים דקאמר בע״פ (פסחים דף קט.) בזמן שבהמ״ק קיים אין שמחה אלא בבשר שנאמר וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת ואע״ג דהאי קרא לאו ברגלים כתיב אלא בהר גרזים ובהר עיבל מיהו ברגלים שמחה כתיב דכתיב ושמחת בחגך כך פירש בקונטרס וא״ת זימנין דאינם נאכלין כל ח׳ כגון שחל י״ט ראשון דסוכות באחד בשבת ויום שמיני בא׳ בשבת דאי אפשר לומר כל ח׳ (א) שלמים דליל מוצאי שביעי לא ישחטו דבעינן יום הקרבה ויום השביעי נמי לא דאין חגיגת שמחה[ד] דוחה שבת וע״כ מהני דנשחטו ביום [שני ה] אכיל בשביעי ואין שלמים נאכלין לשני ימים ושני לילות נמצא דבליל מוצאי שבת שהוא ליל שמיני עצרת לא יאכל שלמים ויש לומר כדאמר רב פפא פרק אלו דברים (שם דף עא.) על קושיא אחרת[ו] משמתו בכסות נקיה ובין ישן ה״נ ניתא הכי:

טלטול בעלמא הוא. אע״ג דחזי למצוה שייך ביה איסור מוקצה לטלטול מאחר דאין עשוי כלי[ז] כדאשכחן גבי קנים דלחם הפנים דכתיבי כדתניא במנחות פרק שתי הלחם (דף נז.) ומנקיותיו אלו קנים ותנן התם[ח] לא סידור הקנים ולא נטילתן דוחה את השבת אלא נכנס מע״ש אלמא חשיב להו מוקצה אע״ג דחזו ללחם ובפ׳ ארבעה אחין (יבמות דף לג:) גבי זר שישמש דקאמר אי בקבלה והולכה טלטול בעלמא הוא ומיהו התם ניחא טפי כיון דזר הוא:

ויעבירנו

היודע לשחוט אוכלין משחיטתו אמר רב הונא [ב] והוא שגדול עומד על גביו[ג] [ג] יכול לאכול כזית דגן[ד] מרחיקין מצואתו וממימי רגליו ארבע אמות אמר רב חסדא [ד] והוא שיכול לאוכלו בכדי אכילת פרס אמר רב חייא בריה דרב ייבא ובגדול אע״פ שאינו יכול לאכול בכדי אכילת פרס דכתיב [א] ויוסיף דעת יוסיף מכאוב [ה] יכול לאכול כזית צלי שוחטין עליו את הפסח שנאמר [ב] איש לפי אכלו רבי יהודה אומר עד שיכול לברר אכילה כיצד נותנין לו צרור וזורקו אגוז ונוטלו:

הדרן עלך לולב הגזול

לולב וערבה ששה ושבעה [ג] ההלל והשמחה שמונה סוכה [ג] וניסוך המים שבעה החליל חמשה וששה לולב שבעה כיצד [ו] יו״ט הראשון של חג שחל להיות בשבת לולב שבעה ושאר כל הימים ששה וערבה שבעה כיצד [ז] יום השביעי של ערבה שחל להיות בשבת ערבה שבעה ושאר כל הימים ששה מצות לולב כיצד (בשבת[ח]) [ד] יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת מוליכין את לולביהן להר הבית והחזנין מקבלין מהן וסודרין אותן על גבי איצטבא והזקנים מניחין את שלהן בלשכה ומלמדין אותם לומר כל מי שמגיע לולבי לידו הרי הוא לו במתנה למחר משכימין ובאין והחזנין זורקין אותם לפניהם והן מחטפין ומכין איש את חבירו וכשראו ב״ד שבאו לידי סכנה התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל בביתו: **גמ׳** אמאי טלטול בעלמא הוא ולידחי שבת אמר רבה [ט] [ח] גזרה שמא יטלנו בידו וילך אצל בקי ללמוד

ויעבירנו

היודע לשחוט. לאמן ידיו לשחיטה אע״פ שאינו בקי בהלכות שחיטה מותר לאכול משחיטתו: מותר לאכול משחיטתו. כדאמר רב הונא והוא שגדול עומד על גביו ורואה שלא שהה ולא דרס[ו]: בזית דגן. כל חמשת המינין קרי דגן חטין ושעורים וכוסמין ושבולת שועל ושיפון[ז]: מרחיקין מצואתו. משאכל כזית מאלו בכל עניין אכילה שנואת מיניס הללו מסרחת: ד׳ אמות. לענין קריאת שמע ותפלה: והוא שיכול לאכול. כזית זה: בכדי אכילת פרס. לדינוי אבל אם צריך זה הקטן לשהות יותר מכאן הרי הוא כאוכל עכשיו חצי זית ולמחר חצי זית שכן הלכה למשה מסיני שאין אכילה מצטרפת לשהייה ארוכה מזו: פרס. חצי ככר ששיערו בו חכמים מזון שתי סעודות לעירוב ולשון פרס פלגא כדתנן בעירובין (דף פב:) חציה לבית המטוגע לבא בבית המטוגע ליטעון כיבוס בגדיס[ח] שתלאן הכתוב בשהיית שיעור אכילה דכתיב (ויקרא יד) והאוכל בבית יכבס בגדיו: מבאוב. מסרית: שוחטין עליו את הפסח. ממנין אותו על בני החבורה ואי לא לא דכתיב (שמות יב) איש לפי אכלו תכסו הראוי לאכילה:

הדרן עלך לולב הגזול

לולב וערבה. שהן במקדש כל שבעה לולב לנטילה וערבה להקיף מזבח כדלקמן בפירקין (דף מה.): ששה ושבעה. פעמים שדוחין שבת והן כל שבעה ופעמים שאין דוחין והוו להו ששה ימים ולקמיה מפרש ואזיל לה: ההלל. לגמור כל שמונה כן תקנו נביאים הראשונים[ט] ובערכין (דף י.) מפרש מאי שנא מפסח מפני שימי החג חלוקים בקרבנותיהן: והשמחה. לאכול בשר שלמים דקיימא לן בפסחים (דף קט.) בזמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר שנאמר[י] וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת ואף על גב דהאי קרא לאו ברגלים כתיב דהאי קרא בהר גרזים ובהר עיבל כתיב מיהו ברגלים שמחה כתיבא ושמחת בחגך[כ]: סוכה. ליכא בסוכה: ניסוך המים. בתמידי החג שחרית ולא ערבית כדאמרינן בסדר יומא בפרק שני (דף כו:): החליל. שמחת בית השואבה היו שמחים בחג לכבוד שאיבת ניסוך המים ומחללים בחלילים ובכנורות ואותו חליל אינו דוחה יום טוב הלכך פעמים שהוא חמשה ימים בחג כגון שלא חל יום טוב הראשון בשבת דכיון דלא דחי יום טוב וכל שכן שבת שבחולו של מועד פשו להו חמשה ופעמים שהוא ששה כגון שחל יום טוב ראשון בשבת דפשו להו ששה של חול המועד דבזמן מקדש אין עושין יום טוב שני: לולב שבעה. ביום טוב ראשון דחי שבת: ושאר כל הימים. שחל בהן יום טוב ראשון ונמצאת שבת בחולו של מועד לא דחי ואע״ג דכל שבעה הוא מן התורה במקדש לא דחי כדאמרינן טעמא בגמרא. וכן ערבה בשביעי ובגמרא מפרש מאי שנא שביעי: מצות לולב. ביום טוב הראשון שחל להיות בשבת כילד: ה״ג י״ט הראשון של חג שחל להיות בשבת כל העם מוליכין את לולביהן להר הבית מערב שבת: החזנין. שמשין שהיו שם לעורכי צבור: על גב האיצטבא. רחבה של הר הבית היתה מוקפת איצטבאות לישב שם ומסוככת למעלה מפני הגשמים. על גב האיצטבא גר׳ במתני׳ דהיינו על גבי הספסלים: והזקנים. שדואגין שלא ידחפוס למחר ויתמעטו בהקהל הכל לקחת איש לולבו: ומלמדין. ב״ד את כולם לומר אם יבא לולבו לידי חבירו הרי הוא שלו במתנה כדי שלא יהא אצלו לא גזול ולא שאול: **גמ׳** טלטול בעלמא. אין בו לד איסור אלא כמטלטל עצים וכיון דמן התורה הוא במקדש כל שבעה למה אסרוהו מה שייג לתורה מצאו בו: ללמוד. נענועו או ברכתו:

ויעבירנו

עין משפט נר מצוה

קבז א ב מיי׳ פ״ד מהל׳ שחיטה הלכה ה סמג עשין סג טוש״ע י״ד סי׳ ח סעיף ה:
קבח ג ד מיי׳ פ״ג מהל׳ ק״ש הל׳ ו סמג עשין יח טוש״ע א״ח סי׳ פט סעיף ח:
קבט ה מיי׳ פ״ב מהל׳ קרבן פסח הל׳ ג סמג עשין רסג:
א ו מיי׳ פ״ז מהלכות לולב הלכה יג, טז סמג עשין מד:
ב ז מיי׳ שם הל׳ כא:
ג ח מיי׳ שם הלכה יג:

רבינו חננאל

אותו ח) ומטבלין אותו ומוסרין לו חולין לשם תרומה ורואין והיודע לישאל ברשות היחיד ספיקו טמא ברה״ר ספיקו טהור יודע לפרוש את כפיו חולקין לו תרומה בגרנות היודע לשחוט אוכלין משחיטתו אמר רב הונא והוא שגדול עומד על גביו יכול לאכול כזית דגן בכדי אכילת פרס מרחיקין מצואתו וממימי רגליו ד׳ אמות [לק״ש ולתפלה ובגדול אפילו אינו יכול] לאכול כזית דגן בכדי אכילת פרס מרחיקין מצואתו וממימי רגליו ד׳ אמות יכול לאכול כזית צלי שוחטין עליו הפסח ר׳ יהודה אומר עד שידע הפרש אכילה כיצד נותנין לו צרור וזורקו אגוז ונוטלו: ירושלמי אבל אינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו ואינו עומד על הדוכן עד שתמלא זקנו רבי יהודה אומר כולן מבן כ׳ שנה ולמעלה שנאמר ויעמידו הלוים מבן כ׳ שנה לנצח כבר פירשנוה בשחיטת חולין בסוף פרק ראשון:

הדרן עלך לולב הגזול

לולב וערבה ששה ושבעה כו׳: אמאי אין הלולב ניטל בשבת כשאר הימים בביתו טלטול בעלמא הוא אמר רבה גזירה שמא יטלנו וילך אצל

חשק שלמה על ר״ח

ח) לשון התוספתא דטהרות פ״ג כך הוא וכילד בודקין אותו מטבילין אותו ומוסרין לו חולין לשם תרומה אם היה יודע לשמור את גופו אוכלין ע״ג גופו לשמור את ידיו אוכלין על גב ידיו טהרות. ע״כ:

מסורת הש״ס עם הוספות

א) תוספ׳ ברכות פ״ב [הי״ז], ב) פסחים עא., ג) חגיגה ג., ד) [לקמן מג. מל.], ה) פסחים סט: [בילה יז:] ר״ה כט: מגילה ל:, ו) עיין חולין ב:, ז) עיין חלה פ״א מ״ב, ח) תו״כ מצורע פ״ה ה״ז, ט) פסחים קיז., י) דברים כז ז, כ) שם טז יד, ל) [דף לו.].

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה לולב והשמחה וכו׳ שמנה שלימים דהיינו ליל מוצאי שביעי דבלילה לא ישחטו:

תורה אור השלם

א) כִּי בְּרֹב חָכְמָה רָב כָּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מַכְאוֹב: [קהלת א, יח]

ב) וְאִם יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיוֹת מִשֶּׂה וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת נְפָשֹׁת אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ תָּכֹסּוּ עַל הַשֶּׂה: [שמות יב, ד]

הגהות וציונים

ח) [בתוספ׳ ברכות לא נזכר ״דגן״ אמנם בתוספ׳ חגיגה איתא ״דגן״] (גליון): ב] רש״ל מ״ז (גליון): ג] [ג׳ תיבות אלו ״עד שיתמלא זקנו״ ליתא שם] (גליון): ד] דאין חגיגה ושמחה כצ״ל (רש״ש): ה] גי׳ מהרש״ל ומהר״ם עי״ש: ו] תיבת אחרת ליתא בדפו״ר והגיה כן המהרש״ל ומהר״ם הגיה על קושיא כזו: ז] נדצ״ל לכלי ובדפו״ר כעין כלי:

ויעבירנו ארבע אמות ברה"ר. הוא הדין דמלי למימר ויוליאנו מרשות היחיד לרשות הרבים אלא שברוב מקומות ועניינים אמרינן יש לחוש להעברת ארבע אמות ואין לחוש להוצאה כגון אם היה מונח בכרמלית או בקרפף או בגינה דאין כאן איסור הוצאה דאורייתא ויש כאן איסור העברה ברה"ר או הגביהו על מנת ליטלו ולא להוליאו ונמלך להוליאו פטור משום הוצאה אם לא עמד לפוש בינתיים כדאמרינן במסכת שבת (דף ה:): **הא תקינו ליה רבנן ליטלו בביתו.** כדקתני מתניתין התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל בביתו ומתוך שלא התרת לו אלא בביתו זכור הוא ולא אתי לאפוקי: **אלא ראשון.** דאשובה נטילתו דאפי' בגבולין חייב [7] לא גזרו ביה רבנן לא בגבולין ולא במקדש אבל שאר הימים שאינו מן התורה אלא במקדש לא חשיבא נטילה לידהו וגזור ביה רבנן משום חומרא דשבת אף במקדש. ואם תאמר נמצאו ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה הא אותביה בדמות (דף 5:) ושנינן שב ואל תעשה שאני: **אי הכי.** משום דאיתיה בגבולין לא גזור ביה: **האידנא נמי.** לידחי בי"ט ראשון את השבת: **לא ידעינן בקביעא דירחא.** שמא אין י"ט עד למחר דהוה לן למעבד אלול מעובר: **אינהו.** בני א"י שעדיין מקדשין על (ג) הראיה: **לידחו.** להו אף בזמן הזה: **ותניא איידך.** מתניתין היא בסוף פירקין דלעיל (דף מא:): **ביום אפי' בשבת.** דמשמע כל דהו יום וקרא יתירא הוא דמצי למכתב בראשון: **ראשון אף בגבולין.** לאו מרבויא דריש אלא ולקחתם ביום ראשון ולא פירש מקדש משמע אפי' בגבולין: **הראשון.** מיעוטא הוא כלומר בראשון לחודיה הוא דאמינא לך ואף בשבת: **אצטריך קרא למישרי טלטול דרבנן.** עדיין לא נאסר טלטול בעולם ובא הכתוב להתירו כאן: **למכשירי לולב.** בא הכתוב ללמדך שמכשירי לולב דוחין את השבת כלומר [8] תיקוניה ואפילו לקוצו מן המחובר ולאוגדו: **ונאמר להלן ימים.** בלולב מה להלן ימים ולא לילות כדכתיב ביום הראשון: **במלואים.** כדכתיב (ויקרא ח) ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה וגו': סוכה מצותה כל היום ומלואים מצותם כל היום לישב בעזרה ושלא לצאת כדכתיב [9] ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים ונאמר תשבו יומם ולילה שבעת ימים:

תשבו

ויעבירנו ארבע אמות ברה"ר. ה"ה דמצי למימר ויוליאנו מרה"י לרה"ר אלא שברוב מקומות ועניינים אמרינן יש לחוש להעברת ארבע אמות ואין לחוש להוצאה כגון אם היה מונח בכרמלית או בקרפף או בגינה דאין כאן איסור הוצאה מדאורייתא ויש כאן איסור העברה ברה"ר או הגביהו על מנת ליטלו ולא להוליאו ונמלך להוליאו פטור [1] אם לא עמד לפוש בינתיים כדאמרינן בפ"ק דשבת (דף ה:) כך פי' בקונטרס וטעם זה לא יתכן דגבי העברה נמי אם מתחילה נטלו על מנת שלא להעבירו ארבע אמות אע"פ שהעבירו אחרי כן לא מיחייב אם לא עמד לפוש בינתיים [2] וטעם ראשון נראה אי נמי מרה"י לרה"ר אית להו היכירא וליכא למיגזר אבל ברה"ר זימנין דלאו אדעתיה ומעביר ארבע אמות [3]:

הא תקינו רבנן ליטול בביתו. כדקתני מתניתין ומתוך שלא התרת לו אלא בביתו זכור הוא ולא אתי לאפוקי וכי תימא א"כ לתקנו נמי כל שבעה בביתו כשחל בשבת יודע הגמרא דמהני קנת הואיל דראשון דאורייתא: **לא** ידעינן בקביעא דירחא. לאו משום דלא ידעינן דהא אמרינן בריש בילה (דף ד:) דהאידנא ידעינן אלא עבוד רבנן כאילו לא ידעינן משום גזרה דהתם דזימנין דגזרו גזרה [4] ואתי לקלקולי ובפ' מקוש שנהגו (פסחים דף נא: ושם) דאמ' ליה רב ספרא (לרבא [5]) כגון אנא דידענא בקביעא דירחא דישוב לא עבידנא במדבר מאי לא כמו שפירש בקונטרס שהיה בקי בסוד העיבור דמ"מ אסור כדפריש' אלא מפרש רבינו תם דהוה דייר היכא דמטו שלוחי תשרי וזימנין דאזיל בניסן היכא דמטו שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי תשרי דגזרינן בהוא דוכתא ניסן אטו תשרי ועבדינן תרי יומי כדאמרינן בסוף פ"ק דראש השנה (דף כא.) [6]: **אינהו** דידעי בקביעא דירחא [7] אין הכי נמי. אין מסקנא זו קיימא דלקמן מסקינן כיון דלדידן לא דחי לדידהו נמי לא דחי (ובריתא [8]) דקתני מוליכין לולביהן לבית הכנסת מוקמינן בזמן שבית המקדש קיים ובגבולין וא"ת מאי שנא משופר דתנן פרק ד' דר"ה (דף כט: ושם) י"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה וי"ל דשאני לולב שאינו אלא טלטול בעלמא וכיון דאישתרי במקדש לא החמירו במדינה אבל בתקיעת שופר איכא מעשה חכמה ואחמור בה טפי ומיהו קשה דלאחר חורבן הקילו בשופר טפי מבלולב דתנן בר"ה (שם) משחרב

בהמ"ק התקין רבי יוחנן בן זכאי שיהיו תוקעין בכ"מ שיש בו ב"ד ולולב לא אישתרי כלל כדמסקי' לקמן וי"ל דשופר שהוא לעלות זכרונם של ישראל לאביהם שבשמים [9] לא רצו לבטל לגמרי וכיון דבחד ב"ד תקנו תקנו בכל מקום שיש בו ב"ד אע"פ שבזמן הבית לא היה אלא במקדש דוקא ועוד דבדין הוא דלולב יהא דוחה בגבולין יותר משופר דבר"ה דלא ידיע קביעות החודש אלא בירושלים אבל י"ט ראשון דלולב היה ידוע אף בגבולין: **הראשון** מלמד שאינו דוחה **אלא** י"ט ראשון. מיתורא דה"א קא דריש דה"א מיעוטא הוא כלומר בראשון לחודיה הוא דבו ביום ובפ' גיד הנשה (חולין ד' לא.) דרש הירך המיומנת שבירך למעוטי שמאל וכן העולה עולה ראשונה (פסחים ד' נח:) וזימנין דאתיא ה"א לרבות כדאמרינן לעיל בסוף פרק היסן (ד' כח:) גבי תוספת עינוי דיום הכפורים האזרח לרבות את הנשים וגבי סוכה האזרח לרבות את הגרים כל אחד לפי עניינו: **וסוכה** גופה מנלן. דאי משום תשבו כעין תדורו מה דירה בין ביום בין בלילה דמהאי טעמא הוה מרבינן [2] נשים מה דירה איש ואשתו אי לאו משום הלכתא שאני הכא דמעטיה קרא בהדיא לילות דשבעת ימים משמע ימים ולא לילות דשבעת ימים מיהו למאי דקאמרינן נראה למי דומה קשה:

תשבו

ויעבירנו ארבע אמות ברשות הרבים והיינו טעמא דשופר והיינו טעמא דמגילה אי הכי יום ראשון נמי ראשון הא תקינו ליה רבנן בביתו התינח אחר תקנה קודם תקנה מאי איכא למימר אלא א"ראשון דאיתיה מן התורה בגבולין לא גזרו בהו רבנן הנך דליתנהו מן התורה בגבולין גזרו בהו רבנן אי הכי האידנא נמי ב"אנן לא ידעינן בקיבועא דירחא אינהו דידעי בקיבועא דירחא לידחו אין הכי נמי (דתני [3]) חדא [4] ביום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת [5] כל העם מוליכין את לולביהן להר הבית (ותניא [6]) איידך [7] לבית הכנסת שמע מינה כאן בזמן שבית המקדש קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים שמע מינה דאיתיה מן התורה בגבולין מנא לן דתניא [8] ולקחתם שתהא לקיחה ביד כל אחד ואחד לכם משלכם להוציא את השאול ואת הגזול ביום ואפילו בשבת [9] ראשון אפי' בגבולין הראשון מלמד שאינו דוחה אלא יום טוב הראשון בלבד אמר מר ביום ואפילו בשבת מכדי טלטול בעלמא הוא איצטריך קרא למישרי טלטול [10] אמר רבא לא נצרכא אלא למכשירי לולב ואליבא דהאי תנא דתניא [11] לולב וכל מכשיריו דוחין את השבת דברי ר' אליעזר מ"ט דר' אליעזר אמר קרא ביום ואפי' בשבת ורבנן האי ביום מאי עבדי ליה מיבעי ליה [12] ביום ולא בלילה ור' אליעזר ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה מסיפא דקרא [1] ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים ימים ולא לילות ורבנן אי מהתם הוה אמינא לילף ימים ימים מסוכה מה להלן ימים ואפי' לילות אף כאן נמי ימים ואפי' לילות וסוכה גופה מנלן [2] דת"ר [3] בסוכות תשבו שבעת ימים [4] ימים ואפי' לילות אתה אומר ימים ואפי' לילות או אינו אלא ימים ולא לילות ודין הוא נאמר כאן ימים ונאמר (ג) בלולב ימים מה להלן ימים ולא לילות אף כאן ימים ולא לילות או כלך לדרך זו נאמר כאן ימים ונאמר [5] במלואים ימים מה להלן ימים ואפילו לילות אף כאן ימים ואפי' לילות נראה למי דומה דנין דבר שמצותו כל היום מדבר שמצותו כל היום ואל יוכיח דבר שמצותו שעה אחת או כלך לדרך זו דנין דבר שמצותו לדורות

מדבר שמצותו לדורות ואל יוכיחו מלואים שאין נוהגין לדורות ת"ל תשבו

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [לעיל מב:], **ב)** [לקמן מד.], **ג)** [לעיל מא:], **ד)** [שם], **ה)** שבת קלא:, **ו)** ג"ז שם, **ז)** ויקרא ח לח, **ח)** [וע' תוס' ר"ה כט: ד"ה שמא ותוס' מגילה ד: ד"ה ויעבירנה ותוס' בילה יח. ד"ה שמא], **ט)** [וע' תוס' פסחים נא:, ד"ה כגון], **י)** שבת קלא:, **כ)** [לעיל כח:].

הגהות הב"ח

(א) גמ' ראשון אפילו בגבולים הראשון. נ"ב ובפסחים דף ה מוקי זה ללימוד אחר: **(ב) שם** אתה אומר ימים ואפילו לילות או אינו אלא ימים ולא לילות ודין הוא נאמר כאן ימים ונאמר במלואים ימים מה להלן ימים ואפילו לילות אף כאן ימים ואפילו לילות או כלך לדרך זו נאמר כאן ימים ונאמר להלן ימים ולא לילות אף כאן ימים ולא לילות נראה למי דומה דנין דבר כנ"ל: **(ג)** רש"י ד"ה אינהו וכו' על פי הראיה:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה ויעבירנו וכו' **וטעם ראשון נראה.** עיין עירובין דף לב ע"ב תוס' ד"ה הכא בחילן:

תורה אור השלם

א) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבֹת וְערְבֵי נָחַל [1234567 אמתית] וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:

[ויקרא כג, מ]

ב) בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת:

[ויקרא כג, מב]

ג) וּפֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וָלַיְלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמֶרֶת יְיָ וְלֹא תָמוּתוּ כִּי כֵן צִוִּיתִי:

[ויקרא ח, לה]

הגהות וציונים

א] [צ"ל דתנן] (גליון): **ב]** [צ"ל ותנן] (גליון): **ג]** בכת"י ויילקו"ש וברש"י נוסף **דרבנן**: **ד]** בדפו"ר מתחיל בתיבת **לא גזרו ביה רבנן** דיבור חדש, ומדברי רש"י נראה שהי' לו הגירסא בגמ' **ביה**, ועיין רש"ש: **ה]** בדפו"ר דוחין את השבת **כל** תיקוניה, וברש"ל הגיה **לכל** וכ"ה בכת"י: **ו]** בדפו"ר נוסף פטור **משום הוצאה**, (וכ"ה ברש"י): **ז]** דגזרו **שמדא** (דפו"ר): **ח]** צ"ל **לרבי אבא** (גליון): **ט]** בדפו"ר נוסף בקביעא דירחא **לידחו**: **י]** [צ"ל **ומשנה**] (גליון):

עין משפט נר מצוה

ד א מיי' פ"ז מהלכות לולב הלכה יד:
ה ב מיי' שם הל' יז:
ו ג מיי' שם הלכה י סמג שם טוש"ע א"ח סי' תרנב סעיף א:
ז ד מיי' פ"ו מהלכות סוכה הלכה ו סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' תרלט סעיף א:

רבינו חננאל

בקי ללמוד ויעבירנו ד' אמות ברשות הרבים והיינו טעמא דשופר והיינו טעמא דמגילה. **ואקשי' אי הכי ניגזור** אפי' י"ט ראשון ושנינן י"ט ראשון דאיתיה מן התורה בגבולין לא גזרו רבנן בביתו אבל שאר הימים דליתנהו מן התורה בגבולין גזרו רבנן ליטלו בביתו. **ואקשינן אי הכי** דאיתיה מן התורה בגבולין האידנא נידחי ליטלנו בביתו ודחינן לא ידעינן בקביעא דירחא ומספיקא לא דחינן שבת. **בית הוועד דידעי בקביעא דירחא לידחו** ושנינן אין לדידהו דידעי בקביעא דירחא האידנא נמי דחי מדתנן בפ' לולב הגזול י"ט של חג שחל להיות בשבת כל העם מוליכין את לולביהן לבית הכנסת ובפירקין תנן כל העם מוליכין לולביהן להר הבית ש"מ בזמן שבית המקדש קיים היו מוליכין לולביהן להר הבית אחר שחרב בהמ"ק היו מוליכין לולביהן לבהכ"נ. **ונדחת האי סברא** דהא מקשינן לקמן ושנינן לא אידי ואידי בזמן שבהמ"ק קיים ולא קשיא [כאן] במקדש בהר הבית [וכאן] בגבולין ובשאר המדינות בכנסת ותרוייהו בזמן שבית המקדש קיים. **יום ראשון דאיתיה מן התורה בגבולין מנ"ל** דתניא ולקחתם כל אחד ואחד לכם משלכם להוציא השאול והגזול ביום ואפי' בשבת לאיתויי מכשירי לולב